

Prekenverkstedet

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

12. søndag i treenighetstiden – 28. august 2022

Preiketekst: Joh 4,27-30.39-43

Lesetekst I: 4 Mos 13,17-27

Lesetekst II: Rom 1,16-17

Det personlige vitnemålet

Det er et stort spenn i tema mellom de tre tekstene for dagen – fra beretningen om speiderne som på oppdrag fra Moses dro inn i det lovede landet for å utforske det, til de reformatoriske setningene i romerbrevet om troens vei til rettferdighet – og så til deler av Johannes sin beretning om møtet mellom Jesus og kvinnen ved Sykars brønn. Jeg gjør ikke noe forsøk på å finne noe samlende og gjennomgående tema for de tre tekstene, men lar fokus være på det som er preiketeksten. Og når preiketeksten ikke omfatter Jesu møte med og samtale med kvinnen ved brønnen – der vi finner en rekke viktige poeng, men avgrenser seg til kvinnens møte med beboerne i Sykar (v. 28-30) og beboernes møte med Jesus (v. 39-43), tenker jeg at både tekstbetraktning og dagens preik må være konsentrert om det som ligger i disse avsnittene, og i denne omgang må se bort fra det spennende møtet mellom Jesus og kvinnen.

Han skulle vel ikke være Messias?

Egentlig er der ikke mange krevende fortolkningsutfordringer eller dype teologiske poeng i disse to tekstdelene. Det viktigste ligger i kvinnens melding til folket i byen, i form av spørsmålet 'Han skulle vel ikke være Messias?' Men hva er det som har gitt kvinnen denne tanken?

Den Hellige Skrift for samaritanene omfatter bare de fem mosebøkene, og nettopp her finner vi det grunnleggende utgangspunktet for forventningen om at Messias skulle framstå som en ny stor profet: 'En profet som meg (Moses) vil Herren din Gud la stå fram hos deg, en av dine landsmenn. Ham skal dere høre på.' (5 Mos 18,15) Denne tanken og forventningen var levende i det jødiske folket på Jesu tid, og vi ser flere ganger at den blir knyttet til Jesus (Joh 6,14). Den viktigste funksjonen for profetene var kallet til å formidle Guds budskap til folket. Men en annen egenskap ble også forbundet med en ekte profet: Å kunne se sannheten om en person. Et eksempel på dette finner vi ved selskapet hos en fariseer der en kvinne kommer inn og salver Jesu føtter, og fariseeren tenker(!) med seg selv: "Var denne mannen en profet, ville han vite hva slags kvinne det er som rører ved ham, at hun fører et syndefullt liv." (Luk 7,39) – og Jesus avslører sin profetiske evne ved nettopp å kommentere fariseerens tanke! Den samme tanken har kvinnen fra Sykar når Jesus avslører at han kjenner hennes privatliv,

og hun utbryter 'Herre, jeg ser at du er en profet.' (v.19) Og når hun kommer inn i byen og møter folket, ser vi at hun kobler dette til tanken at han også er den ventede Messias: "Kom og se en mann som har fortalt meg alt det jeg har gjort! Han skulle vel ikke være Messias?"

Personlig vitnemål

Nøkkelen til det som skjer videre, er at kvinnen deler sin personlige erfaring med folket i byen. Ved at hun gjør dette, vekkes nysgjerrighet og interesse, og folket går for å finne ut mer – og kanskje for å sjekke om det kvinnen sa, kunne være tilfelle. Slik opplever de selv å bli kjent med Jesus.

Betydningen av slike personlige vitnemål, er vel kjent både i den videre historien og fra vår egen samtid. Blant annet har jeg merket meg fra en rekke beretninger om og av jøder som har kommet til tro på Jesus som Messias at de aller fleste har et moment av å ha møtt noen som er Jesus-troende, har hørt om deres tro – og hvordan det har skapt nysgjerrighet på hva NT egentlig er for en bok – har tatt mot til seg og begynt å lese, og er blitt overbevist. Det samme har vi mange eksempler på fra andre sammenhenger der mennesker kommer til tro. Organisasjonen One for Israel har på nett / YouTube en stor samling vitnemål under tittelen 'I met Messiah' fra jøder som har kommet til tro, og der mange forteller om det samme.

Der kan være minst to moment som gjorde at hennes vitnemål fikk den effekten som det gjorde.

Det kunne være rein nysgjerrighet – hva er det for slags mann som kan ha slike evner at han kan se inn i et annet menneskes liv? Den andre muligheten er at der blant folket i byen var en bred kjennskap til de hellige skriftene og tolket Jesu profetiske evner på samme måte som kvinnen, og ønsket å finne ut mer om dette. Det siste er vel ganske sannsynlig når kvinnen selv hadde en slik forståelse. Uansett førte nysgjerrigheten til at de ønsket å finne ut mer, og oppsøkte kontakt – først ved å dra ut til brønnen, dernest ved å invitere ham inn til byen.

For dagens preik skulle dette gi god motivasjon både for oss som predikanter til – så langt som mulig og naturlig – å bruke mer av egne erfaringer og vitnemål i vår formidling. Og det skulle gi god grunn til å snakke om hvor store muligheter den enkelte har til å formidle troen på Jesus ved å dele personlige opplevelser og erfaringer med våre medmennesker. Delte erfaringer, formidlet på en naturlig måte, har uanede muligheter i seg.

Personlig møte med Jesus

Det neste jeg legger jeg merke til er at det mest avgjørende fram til troen på Jesus, var både kvinnens og folkets møte med Jesus selv. 'Mange flere kom til tro da de fikk høre hans eget ord, og de sa til kvinnen: "Nå tror vi ikke lenger bare på grunn av det du sa. Vi har selv hørt ham, og vi vet at han virkelig er verdens frelser." (41-42) Også dette er en viktig del av det jeg hører i beretningene fra vår egen tid: Et vitnemål skapte nysgjerrighet, nysgjerrigheten førte til nærmere kontakt enten med evangeliene i NT eller en menighet av Jesus-troende der undervisningen kunne gi dypere innsikt – og så vokste ny erkjennelse og tro fram. Det forteller oss at enkle virkemidler, eller sterke vitnemål, ikke er tilstrekkelig for å hjelpe mennesker til tro på Jesus. Mennesker må også få møte Jesus i Skriftens vitnemål både slik vi kan hente det ut av GT's mange forvarsler og selvsagt ved undervisning av NT's evangelier og brevlitteratur. Slik skapes troen, slik Johannes selv avslutter sitt evangelium: 'Jesus gjorde også mange andre tegn for øynene på disiplene, tegn som det ikke er skrevet om i denne boken.

Men disse er skrevet ned for at dere skal tro at Jesus er Messias, Guds Sønn, og for at dere ved troen skal ha liv i hans navn.' (20,30-31)

Messias – verdens frelser

Det siste jeg legger merke til, er de siste ordene i byens vitnemål om Jesus, der utviklingen i omtale av Jesus har gått fra 'en mann' til 'profet' og via 'Messias' til 'verdens frelser'. Jeg er usikker på hva som er bakgrunnen for at samaritanerne i Sykar, som av de gamle skriftene bare forholder seg til mosebøkene, fikk en så universalistisk forståelse av Jesus at de kaller ham verdens frelser. Kanskje det går tilbake til en forståelse av Jakobs velsignelse av sine sønner (selv om det er til Juda han sier det:) 'Septer skal ikke vike fra Juda eller herskerstav fra hans føtter til han som eier den, kommer, han som folkene skal lyde. (1 Mos 49,10) – eller kanskje helt tilbake til begynnelsen – til kallet og løftet Gud ga Abram: 'I deg skal alle slekter på jorden velsignes.' (1 Mos 12,3) Eller kanskje er det Jesu egen undervisning de to dagene han ble værende i Sykar som har gitt dem denne store forståelsen av hvem Jesus er og hva det betyr at han er den sanne Messias? Uansett – når Johannes gjengir deres vitnemål med disse ordene, har det åpenbart vært viktig for ham å ta det med.

Knut Fr. Sørheim

Medlem styringsgruppa Bergen - tidsgiver

knutfsorheim@gmail.com